

UDTALEVANSKELIGHEDER

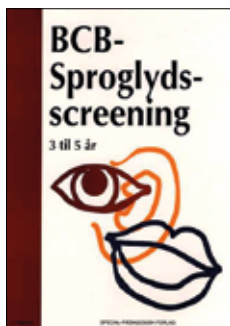
Ideer til arbejdet med børns opmærksomhed på lyd

FORORD

Målet med denne pjece er at give forældre og pædagoger et redskab, så de kan støtte barnets udvikling af udtalen. Dette understøtter et eventuelt senere forløb i samarbejde med den lokale talehøre-konsulent.

UDTALEVANSKELIGHEDER

I dagtilbuddenes sprogvurdering vurderes barnets udtale ikke længere.

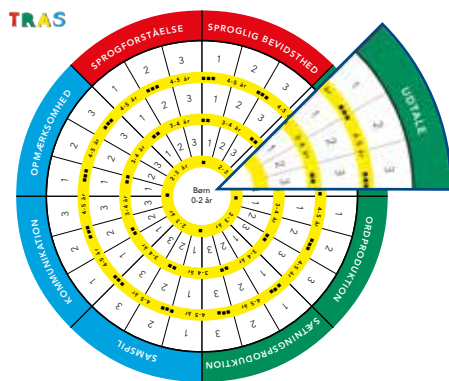
Pædagoger kan i stedet benytte screeningsmaterialet BCB, hvor barnet benævner et antal billeder.

Herved kan de vurdere omfanget af et barns udtalevanskeligheder, inden man eventuelt tager barnet op på et Trivselsmøde.

Lokal talehøre-konsulent kan rådgive om brugen af BCB-materialet.

TRAS (TIDLIG RREGISTRERING AF SPROG)

Udtalen (fonologien) er kun én del af barnets sproglige kompetencer.

OPFATTELSE AF LYD

Når barnet udtaler ord eller lyde forkert, er det sjældent et mundmotorisk problem.

Barnet er ikke bevidst om egen udtale, fordi lydene er "lagret forkert i hjernen".

Nyeste forskning viser, at der skal arbejdes med barnets bevidsthed om lyd og lydforskelle, for at barnet bliver i stand til at ændre på sin udtale.

Barnet med udtalevanskeligheder har derfor brug for i en længere periode at arbejde med at lære at skelne lyde.

Tålmodighed og vedholdenhed er kodeordene, når "tungen driller".

Lyde skal via øret til hjernen, inden de kan skelnes. I mange tilfælde handler det om at få aflært en tidligere opfattelse af lydene.

ARBEJDET MED LYDLIG OPMÆRKSOMHED?

Find små situationer i dagligdagen, hvor I fokuserer på de lyde, der omgiver jer. F.eks. "Jeg kan høre en dryppende vandhane... Hvad kan du høre?".

INSPIRATION

I det følgende kan I finde inspiration til udvikling af børns sproglige kompetencer. Det er afgørende at alt lydarbejde sker sammen med en voksen, også apps.

MY PLAYHOME LITE (GRATIS APP)

Er velegnet til at samtale om de hverdagslyde, man hører. På skift kan barnet og den voksne vende ryggen til og gætte den frembragte lyd, Brug denne app som inspiration til at tale om de konkrete lyde, I møder i jeres hverdag f.eks.: Vaskemaskinen vasker, vandet løber, pigen drikker osv.

LYDLOTTO (GALT TOYS)

På CD høres en række hverdagslyde. Børnene lægger en plastikbrik på det billede, som passer til lyden.

Det giver anledning til gode snakke om, hvad man hører. Her er det gavnligt at spille lyden igen.

LYDVENDESPIL MED TÆNDSTIKÆSKER

Her er en god lytteøvelse at starte med. Dette vendespil kan I selv lave med en pakke tændstikæsker.

Sammen med barnet finder I små ting at putte i - to æsker af hver slags. Nu skal I på skift ryste to æsker og øve jer i at høre: Forskellige eller ens? Er de ens, får man "et stik". Start med 6 æsker og udbyg spillet efterhånden.

RIM OG REMSER

Kage rimer på Tage. De to ord rimer, men de betyder noget helt forskelligt. Sikke en forskel, kun fordi K- og T-lyden bytter plads!

Med rim og remser får dit barn langsomt en forståelse af, at selvom bogstavet/lyden ikke betyder noget i sig selv, kan udskiftning af ét bogstav/lyd føre til en stor betydningsforskel.

Denne analyse er desuden basis i læseprocessen.

BØGER MED FOKUS PÅ LYD

- Hit med Palle (Specialpædagogisk Forlag)
- Løvejagten (Specialpædagogisk Forlag)
- Den sultne slange (Forlaget Riel)
- Rim og remser (Materialecentret)

GRATIS APPS MED FOKUS PÅ SPECIFIKKE "UDTALELYDE"

TIVOLI

I appen kan man øve sig i at skelne mellem forskellige sproglyde. Rammen er et Tivoli med opgaver, og man kan tjene guldmønter og købe tøj og ting til sin figur. Vælg lyde i Andedammen og start med "Skattejagten".

HIT MED LYDEN

Appen har flere aktiviteter med fokus på at skelne mellem lyde. Aktiviteterne er bygget op omkring alfabetet, hvor hvert bogstav er repræsenteret af et dyr, en sang samt af bogstavets lyd.

TINYTAP

Dette er en app, hvor mange talepædagoger har lagt opgaver ud til fri afbenyttelse. Skriv f.eks. "skelne mellem K og T" i søgefeltet. Husk at vælge dansk sprog på glo-bussen øverst til højre.

APPS MED FOKUS PÅ SPECIFIKKE "UDTALELYDE"

Illustrator: Marie Prim

Uddtaleappen (49 kr) er en eventyragtigt fortælling om katten, som leder efter et guldæg. På sin søgen skal den have hjælp af barnet til at løse nogle lytteopgaver.

Appen er særligt rettet mod at øve skelnen imellem K/T, G/D og L/N.

(Download + brugervejledning: www.speakapp.dk)

FONITTERNE

Fonitterne (25 kr) er et spil, hvor man via lytteøvelser skal finde særlige Fonitter (små fantasidyr) i skoven. Man belønnes med en Fonit samt et antal point. Appen har skelne/lytteøvelser rettet mod de fleste konsonantlyde.

OBS

De tidlige faser i udtalearbejdet er lytteopgaver, som beskrevet i denne pjece. Det er dermed en klar forudsætning, at barnets hørelse er i orden.

Ved bekymring for udtalevanskeligheder skal hørelsen derfor undersøges hos en øre-næse-halslæge.

FAGLITTERATUR

- Sprog og Leg /"SOL-bogen" s. 75-91 (Specialpædagogisk forlag)
- Sprogets milepæle s. 73-77 (Dafolo)
- Mere end ABC kapitel 7 (Dafolo)
- Dansk audiologopædi 2/2012: Undervisningsmetoder til børn med udtalevanskeligheder
- Dansk audiologopædi 4/2011: Dansksprogede børns fonologiske udvikling
- www.speakapp.dk/om-udtaleappen

INSPIRATION

Anbefalingerne her i pjecen er inspireret af den tyske P.O.P.T. metode (Psykologvistisk Orienteret Phonologisk Terapi), men tilpasset dansk praksis.

